

8th VASAB Conference of Ministers Responsible
for Spatial Planning and Development
of the Baltic Sea Region

TALLINN,
26 September
2014

VASAB
VĪZIJA UN STRATĒGIJAS APKĀRT BALTIJAS JŪRAI
Baltijas jūras reģiona valstu ministru, kuri atbildīgi par telpisko plānošanu un attīstību, 8.
VASAB konference
Tallina, 2014. gada 26. septembris

Tallinas deklarācija

Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai (VASAB) ir starpvaldību forums par Baltkrievijas, Dānijas, Igaunijas, Krievijas Federācijas, Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Somijas, Vācijas un Zviedrijas telpisko plānošanu un attīstību atbildīgo ministru sadarbībai. VASAB ir daļa no Baltijas jūras valstu padomes tīkla.

VASAB izstrādā politikas virzienus Baltijas jūras reģiona teritoriālajai attīstībai un nodrošina forumu zinātniskās apmaiņai par telpisko plānošanu un attīstību Baltijas jūras valstu vidū. VASAB iesaka starptautiskus politikas pasākumus, veicina metodoloģijas attīstīšanas un sadarbības projektus, sadarbojas ar citām Baltijas jūras reģiona iniciatīvām, un veicina dialogu ar nozares iestādēm. Pildot šos uzdevumus, VASAB ņem vērā arī Eiropas, Eiropas Savienības, Baltijas jūras reģiona un atsevišķu valstu stratēģijas un politikas nostādnes un sniedz ieguldījumu tajās.

Pēc tam, kad ministri pēc Igaunijas uzaicinājuma bija tikušies 8. konferencē Tallinā 2014. gada 26. septembrī un VASAB kopīgā stratēģijas dokumenta “Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai 2010” gadadienā, vienojušies 3. ministru konferencē 1994. gadā un vienojušies uzraudzīt iepriekšējo lēmumu īstenošanas progresu un apspriest jaunu plānu izstrādi un attīstības problēmas Baltijas jūras reģionā, tie pieņēma šo deklarāciju.

Ministri,

atzīstot integrētas un līdzsvarotas Baltijas jūras reģiona teritoriālās attīstības nozīmi, ņemot vērā sociālos, ekonomiskos un vides aspektus,

uzsverot VASAB vadošo lomu sadarbības veicināšanā saistībā ar telpisko plānošanu un attīstību Baltijas jūras reģionā gan uz sauszemes, gan jūrā,

uzsverot, cik sena un nozīmīga ir pašlaik jau 22 gadus ilgā, ciešā un nevainojamā starpvaldību sadarbība vienādā mērā starp 11 valstīm, kuras rezultātā ir formulētas vīzijas, stratēģijas, vienota rīcība un projekti, vairota izpratne par telpisko plānošanu un attīstību un ietekmētas projektēšanas politikas nostādnes, plānošanas procesi un likumdošana dažādos līmeņos,

atzīstot, cik svarīgi ir mērķi, kas noteikti Baltijas jūras valstu padomes (BJVP) 2014. gada 20. jūnija Deklarācijā par Viļņas deklarācijas par Baltijas jūras reģiona vīzijas 2020 īstenošanu.

paužot apmierinātību ar darbu, ko laikā starp ministru konferencēm ir paveikusi Baltijas jūras reģiona telpiskās plānošanas un attīstības komiteja (“Komiteja”), īstenojot VASAB ilgtermiņa perspektīvu Baltijas jūras reģiona teritoriālajai attīstībai līdz 2030. gadam (VASAB *LTP*) un Viļņas deklarāciju, kas tika pieņemta 7. ministru konferencē 2009. gadā,

ņemot vērā makroreģionālās stratēģijas saistībā ar Baltijas jūras reģionu un VASAB sadarbību,

uzsverot, ka VASAB, rīkojoties *EUSBSR* (Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionā) kā viens no līderiem, ir ieguvusi jaunas iespējas veicināt jūras un sauszemes telpisko plānošanu, kas ir svarīga Baltijas jūras reģionam,

atzinīgi vērtējot dalībvalstu progresu jūras telpiskās plānošanas ieviešanā,

atzinīgi vērtējot labi izveidoto sadarbību starp VASAB un Baltijas jūras vides aizsardzības komisiju (*HELCOM*), ieviešot saskaņotu Baltijas jūras telpisko plānošanu, kopīgi izstrādātos Baltijas jūras vispārīgos telpiskās plānošanas principus, Reģionālo Baltijas jūras telpiskās plānošanas ceļvedi 2013.–2020. gadam un citus darba rezultātus, ko panāca *HELCOM* un VASAB kopīgā jūras telpiskās plānošanas darba grupa, kura tika izveidota 2009. gadā pēc 7. VASAB ministru konferences,

atzīstot panākumus, ko dalībvalstis un Komiteja ir guvusi, īstenojot VASAB *LTP* un risinot būtiskās problēmas, kas norādītas Viļņas deklarācijā, piemēram, veicinot pieejamību un sakaru tīklu izveidošanu reģionā, sakaru dibināšanu starp pilsētām un sadarbību starp pilsētām un lauku teritorijām, attīstot reģiona teritoriālās uzraudzības sistēmu, atbalstot kopīgo resursu palielināšanu jūras telpiskajā plānošanā un sākot kopīgus pasākumus un starptautiskus sadarbības projektus, kas visi veicina attiecīgo teritoriālās attīstības problēmu atrisināšanu Baltijas jūras reģionā,

uzsverot nepieciešamību turpināt VASAB *LTP* īstenošanu, vienlaicīgi risinot jaunas problēmas,

ministri vēlas norādīt uz šādām galvenajām problēmām saistībā ar sadarbību telpiskās plānošanas un attīstības jomā Baltijas jūras reģionā.

Teritoriālā attīstība

1. Ir būtiski, lai Baltijas jūras reģions būtu konkurētspējīgs un pievilcīgs pasaules mērogā. Ir nepieciešama saskaņota politika, lai risinātu šādas galvenās teritoriālās problēmas: apdzīvotības izmaiņu, piemēram, novecošanas un migrācijas, radītās nelabvēlīgās sekas, pilsētas apkaimju nepārtrauktu palielināšanos, sauszemes platības samazināšanos, pilsētu teritoriju neplānotu un nekontrolētu izplešanos, kā rezultātā cilvēkiem regulāri ir jāveic lielāks attālums, jaunas tirdzniecības maršrutu konfigurācijas, pieaugošo spiedienu uz jūras resursiem un lielākus konfliktus par jūras izmantošanu, un klimata pārmaiņas, kas ietekmē dzīves apstākļus un vidi. Tāpēc ir jāturpina uzlabot telpiskās plānošanas un attīstīšanas metodes.
2. Pēdējās desmitgades laikā ir mainījušās tendences, kas ietekmē teritoriālo un reģionu attīstību Baltijas jūras reģionā. Agrākais ekonomiskais dalījums ir kļuvis sarežģītāks, un svarīgāka loma ir sociālajām atšķirībām. Baltijas jūras reģiona austrumu daļas galvaspilsētās un citos lielos pilsētu reģionos ekonomiskā pārticība tuvojas līmenim, kāds ir citos reģionos rietumu daļā. Daudzās Baltijas jūras reģiona valstīs ir palielinājusies polarizācija starp pilsētām un lauku apvidiem.
3. Uz vietu balstītas un integrētas pieejas attīstībai palielina attīstības politikas nostādņu efektivitāti un lietderību, jo precīzi tiek identificēti teritoriālie resursi un stimulēts iekšējais attīstības potenciāls, un tādējādi dažādas politikas nostādnes ir iespējams pielāgot vietējiem apstākļiem. Tālab ir jāveicina dialogs, konsultācijas un sadarbība starp iestādēm dažādās politikas nozarēs un dažādos valsts pārvaldes līmeņos un jāveicina sabiedrības līdzdalība, tostarp ieinteresēto personu un vietējo sabiedrību līdzdalība.

Jūras telpiskā plānošana saskaņā ar zemes plānošanu

4. Reģionālā Baltijas jūras telpiskās plānošanas ceļvedis 2013.–2020. gadam paredz, ka visām Baltijas jūras reģiona valstīm ir jāizstrādā un jāīsteno jūras telpiskie plāni saskaņotā veidā pāri robežām un tostarp savās ekskluzīvajās ekonomiskajās zonās.
5. Ņemot vērā mijiedarbību starp jūras un sauszemes telpu, ir nepieciešams jūras telpisko plānošanu saskaņotā veidā sasaistīt ar sauszemes telpisko plānošanu tā, lai ar dažādām cilvēka darbībām saistītās vajadzības saskaņotu ar vides aizsardzību.
6. Ir jāuzlabo gan visa Baltijas jūras reģiona, gan atsevišķu valstu jūras telpiskās plānošanas rīki. Ir jāturpina izstrādāt juridisko pamatu un valstu savstarpējo konsultāciju un sadarbības metodes, ņemot vērā vienotu Baltijas jūras reģiona pieeju.

Pilsētu tīklu veidošanās un pilsētu un lauku apvidu sadarbība funkcionālajos reģionos

7. Ir nepieciešama tāda jauna pieeja reģionālajai attīstībai, kurā tiktu atzīts gan tas, ka pilsētu teritorijas un lielie pilsētu reģioni ir svarīgi izaugsmes un inovācijas virzītāji, gan arī citu tipu reģionu potenciāls. Uzlabotas pilsētu un lauku apvidu partnerattiecības rada papildu vērtību abu šo tipu teritorijām, un pilsētu teritorijām ir pienākums ierosināt šādas partnerattiecības.
8. Valstīs arvien pieaug atšķirība starp attīstību pilsētu teritorijās un pārējos reģionos. Mazākas pilsētu teritorijas un lauku apvidi varētu būtiski veicināt kopējo izaugsmi, izstrādājot atbilstošas stratēģijas gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Pilsētu attīstībai vajadzētu veicināt reģionu un valstu elastību un konkurētspēju.

9. Daudziem reģioniem rodas problēmas saistībā ar plānošanu, ja tie cenšas uzlabot dzīves apstākļus un dzīves līmeni laikā, kad samazinās to iedzīvotāju skaits. Ir nepieciešami elastīgi risinājumi, lai veicinātu attīstības alternatīvas.

Baltijas jūras reģiona teritoriālā integrācija, savienojamība un pieejamība

10. Baltijas jūras reģionā rodas īpašas problēmas saistībā ar fizisko pieejamību — lieli attālumi, lielas jūras platības, visu transporta veidu kombinēta izmantošana un būtiskas iedzīvotāju blīvuma atšķirības, kā dēļ ir jāuztur infrastruktūra ar samazinātu efektivitāti. Savienojamība un pieejamība Baltijas jūras reģionā un ceļi, kas reģionu savieno ar Eiropas centrālajiem apgabaliem un pārējiem kaimiņu reģioniem ir vieni no galvenajiem izaicinājumiem attīstības jomā Baltijas jūras reģionā.

11. Trūkst svarīgu transporta ceļu, vai arī tie nav pietiekami attīstīti, jo īpaši virzienā no ziemeļiem uz dienvidiem. Ir nepieciešama plašāka starptautiskā sadarbība, lai novērstu šo ceļu trūkumu un vājās vietas. Galvenais izaicinājums valstīm un reģioniem ir vislabākajā iespējamajā veidā savienot Eiropas, valstu un reģionu vairākveidu pārvadājumu tīklus.

Ilgtermiņa ražošana un enerģijas izmantošana

12. Energoefektivitāte un enerģijas pieejamība ir ļoti svarīga visām sabiedrībām. Baltijas jūras reģionā enerģijas jomā pastāv šādi svarīgi izaicinājumi: valstu energotīklu savstarpēja savienošana, ilgtspējīgas un videi draudzīgas enerģijas ieguve, pienācīga līdzsvara panākšana starp centralizēto un decentralizēto enerģijas ražošanu un lielāka energoefektivitāte un enerģijas ietaupījums, un tie visi ir jāveicina, īstenojot atbilstošus plānošanas risinājumus.

13. Enerģijas ražošana, piegāde un patēriņš būtiski ietekmē gan sauszemes, gan jūras teritorijas un to attīstību, un šī ietekme bieži pārsniedz atsevišķu valstu robežas. Telpiskā plānošana var veicināt dažādu atjaunojamu enerģijas avotu plašāku izmantošanu un videi draudzīgus risinājumus. Turpmākajos gados viens no jautājumiem, par kuru palielināsies interese un kurš radīs arvien vairāk problēmas, būs vēja turbīnu parki un ar tiem saistītie tīkla savienojumi piekrastes ūdeņos. Izstrādājot risinājumus enerģijas jomā, no agrīna posma visa plānošanas procesa laikā ir jānodrošina sabiedrības informētība un līdzdalība.

VASAB nākotnes uzdevumi

Ministri

1. lūdz pašreizējai un turpmākajām prezidentūrām un dalībvalstīm īstenot šo deklarāciju un *VASAB LTP*, piešķirot pietiekamus resursus un izmantojot esošās struktūras, nodrošinot lielāku *VASAB LTP* atpazīstamību, uzņemoties atbildību par tās īstenošanu, regulāri izvērtējot *VASAB LTP* īstenošanas progresu un vajadzības gadījumā lemjot par jaunu rīcību;

2. mudina dalībvalstis, izstrādājot valsts politikas nostādnes, nozares stratēģijas un plānošanas dokumentus, izmantot un ņemt vērā *VASAB* stratēģiskos dokumentus;

3. uzstāj, lai dalībvalstis un Komiteja sāk un atbalsta teritoriālās attīstīšanas un jūras telpiskās plānošanas projektus, pilnībā izmantojot visu atbilstošo finansēšanas instrumentu un jo īpaši starptautiskās Baltijas jūras reģiona programmas potenciālu;

4. lūdz Komitejai novērot teritoriālās attīstības procesus Baltijas jūras reģionā, izmantojot *ESPON BSR-TeMo* projektā izstrādāto monitoringa sistēmu, un par saviem secinājumiem ziņot ministriem un attiecīgajām ieinteresētajām personām;

5. lūdz dalībvalstīm un Komitejai noteiktās tematiskajās jomās izanalizēt atbilstības starp

attiecīgajām makroreģionu stratēģijām un izpētīt to potenciālu kopīgai rīcībai un projektiem Baltijas jūras reģiona teritoriālās attīstības jomā;

6. lūdz VASAB turpināt cieši sadarboties ar citām attiecīgajām Baltijas organizācijām un ieinteresētajām personām;

7. mudina Komiteju turpināt ieviest, veicināt un uzraudzīt jūras telpisko plānošanu Baltijas jūras reģionā, izmantojot kopīgās HELCOM-VASAB jūras telpiskās plānošanas darba grupas un citu attiecīgo forumu un tiesību aktu potenciālu, kā arī uzlabot dalībvalstu savstarpējo sadarbību;

8. mudina dalībvalstis īstenot Reģionālo Baltijas jūras telpiskās plānošanas ceļvedi 2013.–2020. gadam;

9. mudina Komiteju veicināt ilgtspējīgu jūras nozares izaugsmi [*blue growth*], īstenojot telpisko plānošanu un attīstību;

10. aicina Komiteju organizēt kontaktu dibināšanu un mudina jūras telpiskās plānošanas ekspertus un praktiķus dibināt kontaktus, lai savāktu plānošanā izmantojamu pieredzi un dalītos ar to un lai ierosinātu un organizētu Baltijas jūras reģiona mēroga pasākumus saistībā ar jūras telpisko plānošanu;

11. mudina dalībvalstis un reģionus savā starpā cieši sadarboties, plānojot un attīstot saprātīgus un videi draudzīgus vairākveidu transporta koridorus, kas kalpotu kā galvenie transporta ceļi, jo īpaši Botnijas koridoru, Skandināvijas – Vidusjūras koridoru un Ziemeļjūras – Baltijas jūras koridoru, tostarp ātrgaitas dzelzceļa savienojumus, piemēram, *Rail Baltica*. Jūras maģistrāļu koncepcija ir jāizmanto, lai uzlabotu transporta draudzīgumu videi Baltijas jūrā;

12. lūdz Komitejai rūpīgi vērot Eiropas transporta infrastruktūras ietekmi uz reģionu un atbalstīt pasākumus un projektus, izmantojot Eiropas transporta tīklu (*TEN-T*) potenciālu reģionālajā attīstībā un uzlabojot šo tīklu savienojamību ar reģiona transporta tīkliem, lai veicinātu teritoriālo kohēziju;

13. lūdz Komiteju cieši sadarboties ar Baltijas jūras reģiona enerģētikas sadarbības organizāciju (*BASREC*), lai risinātu svarīgas teritoriālās problēmas saistībā ar ilgtspējīgu enerģijas ražošanu, piegādi un izmantošanu, un izstrādāt kopīgus risinājumus, jo īpaši saistībā ar atjaunojamo enerģiju un energoefektivitāti;

14. lūdz Komitejai veicināt stratēģiju rūpīgāku pielāgošanu dažāda veida teritorijām, jo īpaši Baltijas jūras reģiona metropolēm un lielajām pilsētām, mazajām un vidējām pilsētām un to funkcionālajām teritorijām, uzmanību pievēršot pārrobežu funkcionālo teritoriju izveides atbalstam, veicinot metropoļu attīstību virzošo lomu plašākā apkārtnē, veicinot pilsētu-lauku partnerattiecības un popularizējot inovatīvu mazo un vidējo pilsētu veiksmīgus piemērus, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta, izanalizējot situāciju, un sadarbību ar Baltijas jūras valstu apakšreģiona sadarbības organizāciju (*BSSSC*) un Baltijas pilsētu savienību (*UBC*);

15. uzsver nepieciešamību attīstības politikas nostādņēm valsts, reģiona un vietējā līmenī piemērot konkrētai vietai atbilstošas pieejas un mudina Komiteju atvieglot zināšanu un labas prakses apmaiņu par šādām pieejām un par sadarbību funkcionālajās teritorijās;

16. atkārtoti apstiprina apņemšanos sadarboties Baltijas jūras reģiona telpiskās

plānošanas un attīstības jomā. Lai nodrošinātu veiksmīgu sadarbību, ministri ar šo dokumentu apņemas to turpināt, rīkojot ministru konferences un augstāko amatpersonu sanāksmes (Komiteja), un stiprināt iepriekšējo apņemšanos turpināt VASAB sekretariāta darbu un lūdz dalībvalstīm nodrošināt Komitejai un sekretariātam resursus, kas tiem nepieciešami šajā deklarācijā norādīto uzdevumu izpildei atbilstoši BJVP izmantotajiem noteikumiem un valsts lēmumiem par gada budžetu. Ir jāveicina turpmāka sadarbība ar BJVP;

17. lūdz Igaunijas prezidentūru sadarbībā ar Komiteju un sekretariātu nosūtīt šo deklarāciju attiecīgajām ieinteresētajām personām valstīs, Baltijas jūras reģionā, Eiropā un pasaulē.